

॥ नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

नीतिमज्जरी

१. कुलक्खये विनस्सन्ति,
कुलधम्मा सनन्तना ।
धम्मे नट्टे कुलं सब्बं,
अधम्मो अभिभू खलं ॥

२. अधम्माभिभवा दन्ता,
पदुस्सन्ति कुलित्थियो ।
थीसु दुट्ठा स्व धम्मेन,
जायते वण्णसङ्करो ॥

३. पियं भासे गुणग्गाहो,
सूरो सिया विकन्तनो ।
दाता चन्दसमा नारी,
दिट्ठं दिट्ठं नहासये ॥

४. कुतोत्थि कुमित्ते सच्चं,
कुदारे रतिवट्ठनं ।
कुदेसम्हि मनो रम्मं,
कुराजे भोगसम्पदं ॥

सङ्केतेव अमित्तस्मिं,
मित्तस्मिं पि नविस्ससे ।
अभया भय मुप्पन्नं,
अपि मूलानि कन्तति ॥

अदिट्ठोव परो सेय्यो,
दुम्मित्तो नो विस्सासिको ॥

अग्गिहोमफलं वेदो,
सत्थंसीलफलं मतं ।
रतिपुत्तफलं नारी,
दानभुत्तिफलं धनं ॥

असच्चं साहसं माया,
मूळहत्तं म तिलोभता ।
असोचं निद्वयत्तञ्च,
थीनं दोसा सभावजा ॥

जायाय भत्तुनो भारो,
सिस्सेन गुरुनो कतो ।
अमच्चकेहि राजस्स,
पितरानं निजेनच ॥

५. उय्यमेन हि सिज्झन्ति,
कम्मानि न मनोरथा ।
न हि सुत्तस्स सीहस्स,
पवीसन्ति मुखे मिगा ॥

अतिसीतं अतिउण्हं,
अतिसायमिदं अहु ।
इति विसट्ठकम्मन्ते,
खणा अच्चेन्ति माणवे ॥

आदानस्स पदानस्स,
कत्तब्बस्स च कम्मुनो ।
खिप्पं अकय्यमानस्स,
काले पिवति सम्पदं ॥

नादब्बे निहिता काचि,
क्रिया फलवती भवे ।
नब्बापारसतेनापि,
सुकोव पाठते बको ॥

यो दन्धकाले तरति,
तरणीये च दन्धये ।
सुखपण्णं व अक्कम्म,
अत्थं भज्जति अत्तनो ॥

६. यं ददाति यं भुज्जति,
तदेव धनिनो धनं ।

अञ्जे मतस्स कीळन्ति,
दारेहिपि धनेहिपि ॥

दानोपभोगहीनेन,
धनेन धनिनो सुखं ।
को विसेसो दलिदस्स,
अधिकं धनरक्खणं ॥

निजसोख्यं निरुन्धन्तो,
नीचभोगो मितम्पचो ।
धनं सञ्चयते यो सो,
परभारवहो पसु ॥

यं उस्सुका सङ्खरोन्ति,
अलक्खिका बहुं धनं ।
सिप्पवन्तो असिप्पावा,
लक्खि वा तानि भुञ्जति ॥

७. सम्पत्त्यं महत्तं चित्तं,
भवे उप्पले कोमलं ।
विपत्त्यंच महासेल,
सिलासङ्घातकक्कसं ॥

८. असम्भव्यगुणं थुत्वा,
खेदो मुधाव जायते ।
अक्कायं चन्द मु ल्लोक्य,
नचन्दोत मु पागमी ॥

९. सच्चं मुखम्हि धारेय्य,
कण्णे सुत्तं भुजे जयं ।
हृदयम्हि खमं वीरं,
लोकादासंच लोचने ॥

सद्दमत्तं नफन्देय्य,
अञ्जत्वा सद्दकारणं ।
सद्दहेतुं परिञ्जाय,
पमोदो वा भयो तथा ॥

सब्बसुत म धीयेय्य,
हीनमुक्कट्टमज्झिमं ॥

१०. दुन्नारिया कुलं सुद्धं,
पुत्तो नस्सति लालना ।
समिद्धि अनया बन्धु,
पवासा मदना हिरी ॥

लालये पञ्चवस्सानि,
दसवस्सानि तालये ।
पत्तेतु सोळसेवस्से,
पुत्तं मित्तं आचरे ॥

लालने बहवो दोसा,
लालने बहवो गुणा ॥

पापा निवारयति योजयते हिताय,
गुह्यानि गूहति गुणं पकटीकरोति ।
आपत्तिकञ्च नजहाति ददाति काले,
सम्मिन्नं लक्षणमिदं पवदन्ति सन्तो ॥

११. दुज्जनो जीयते युत्या,
निग्गहेन नधीमता ।
निपात्यते महारुक्खो,
तस्समीपं खतिक्खया ॥

वने मिगाचं लुब्धानं,
दुज्जनानञ्च सज्जना ।
अकारणवेरी होन्ति,
तिणभक्खा सुपेसला ॥

पादलग्गं करट्ठेन,
कण्डकेनेव कण्डकं ॥

बालं नपस्से नसुणे,
नचबालेन संवसे ।
बालेनाल्लापसल्लापं,

नकरे नचरोचये ॥

१२. उप कर्तुं यथा खुद्दो,
समत्थो नतथामहा ।
कूपो हि हन्ति पिपासं,
नतु पायो महम्बुधि ॥

१३. आदानस्स पदानस्स,
कत्तब्बस्सच कम्मुनो ।
खिप्पं अकरमानस्स,
कालो भक्खति तं रसं ॥

नक्खत्तं पटिमानेत्तं,
अत्थो बालं उपज्झगा ।
अत्थो अत्थस्स नक्खत्तं,
किं करिस्सन्ति तारका ॥

अजरामरोव पज्जो,
विज्जमत्थज्ज चिन्तये ।
गहितोविय केसेसु,
मच्चुना धम्ममाचरे ॥

१४. वज्जा गुरूच मन्तीच,
तयो रट्ठाभिसङ्घता ।
जीवीत दक्ख कोसानं,
वड्डना नासनाच ते ॥

१५. थिरेन कम्मं वड्डति,
अथिरेन तुरेन नो ।
फलन्ति समये रुक्खा,
सित्तापि बहुवारिना ॥

वायामेथेव पुरिसो,
ननिब्बिन्देय्य पण्डितो ॥

पयतनो तादिसो नेव,
कय्यो येन फलं नहि ।

सेलगो कूपखणना,
कथं तोयसमागमो ॥

जाणङ्कुसेन सम्मगं,
निय्यत्युस्साहकुञ्जरो ॥

असमेक्खितकम्मन्तं,
तुरिताभि निपातिनं ।
तानिकम्मानि तप्पेन्ति,
उण्हं व ज्झोहितं मुखे ॥

१६. छद्दोसा पुरिसेनेह,
हातब्बा भूतिमिच्छन्ता ।
निद्दा मज्जं भयं कोधो,
आलस्यं दीघसुत्तता ॥

न दिवा सुप्पसीलेन,
रत्तिमुट्ठानदेस्सिना ।
निच्चसोण्डेन मत्तेन,
सक्का आवसितुं घरं ॥

अभेतब्बम्हि भायन्ति,
भायितब्बे नभायरे ।
भयाभय विमुळ्हा ते,
जिम्हानुगा उजुञ्जहा ॥

यस्स मनुस्सभूतस्स,
नत्थि भोगाच सिप्पकं ।
किं फलं तस्स मानुस्सं,
द्विपादट्ठो हि सो मिगो ॥

१७. नानोपायोव कत्तब्बो,
सचे भवेय्य अत्तनो ।
अत्थसिद्धि यथाकामं,
उपायो हि हितञ्जसो ॥

लञ्जदानबालिसेन,

कूटडुकारधीवरा ।
विनिच्छयमहामच्छं,
ओट्टेन्ति लोभसागरे ॥

यस्सेते चतुरो धम्मा,
वानरिन्द यथातव ।
सच्चं धम्मो धीति चागो,
दिट्ठं सो अतिवत्तति ॥

१८. विद्वाच रतनं नारी,
वीणा सात्थं गिरंमही ।
गुणविसेस मागम्म,
गुणानि अगुणानिच ॥

धनवा बलवा लोके,
धना भवति पण्डितो ॥

सुमने निस्सितो कीटो,
निग्गुणो हीनको सयं ।
तं पुप्फेहि मण्डेन्तानं,
रज्जं सिरोपि रोहति ॥

अलक्खिकेहि सञ्जीता,
धनभोगाच चिन्तिता ।
लक्खिकस्स भवन्तेते,
लक्खिवा सुद्धुभुज्जति ॥

खत्तियो सेट्ठो जने तस्मिं,
यो गोत्तपटिसारिनो ।
विज्जाचरणसम्पन्नो,
सो सेट्ठो देवमानुसे ॥

विसापि अमतं गण्हे,
गूथतो मणिमुत्तमं ।
कण्टकपादपा पुप्फं,
थिरतं दुक्कुला वरं ॥

धनिस्सरादिगुणोम्मि -
वेगेन वाहिता पजा ॥

१९. यस्स त्थि सततं मेत्ता,
सब्बलोकसुवल्लभा ।
कूपायते समुदोपि,
अग्गि तस्स जलायते ॥

२०. सक्खरायति मेरूपि,
विसभक्खो सुधायते ।
ससायते मिगराज,
ब्यालो मालागुणायते ।
दोलायते छमाचालो,
नानावुधा तिणायरे ॥

२१. समेव सति उस्साहे,
सुखवाहो हितङ्करो ।
ऊने-धिके तथा नोहि,
मज्झगो साधु सब्बदा ॥

साधु खो पण्डितोनाम,
नत्वेव अतिपण्डितो ॥